

МОЖЛИВОСТІ МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Сучасний стан економічного розвитку України та пошук шляхів виходу із кризи спонукає практиків і науковців виявити та обґрунтувати лідируючі сегменти національної економіки, що конкурентоспроможні на світовому ринку. Зазвичай виділяють сільське господарство, енергетику, ВПК та ІТ-сектор. Що стосується охорони здоров'я, то її розглядають лише з позиції внутрішнього соціального розвитку, підтримання якості і тривалості життя громадянина України. Ці пріоритети є незаперечними, вони відповідають європейському вибору та постіндустріальним тенденціям, треба лише втілювати їх у життя. Проте зараз цього замало. Деіндустріалізація економіки України протягом всіх останніх років і особливо трагічних подій на Донбасі в 2014-2015 роках, інтенсивний відтік робочої сили з традиційно провідних галузей економіки у сферу послуг породжує нові виклики. Охорона здоров'я має стати міжнародним бізнесом і навіть драйвером реструктуризації та диверсифікації національної економіки, збільшення її зростання і наукоємності.

Справа у тому, що підвищення конкурентоспроможності слаборозвинених економік визначається насамперед факторами виробництва – дешевою працею і природними ресурсами. Розвинені країни пройшли цей етап у XVIII-XIX сторіччях, а зараз доросли до інших чинників зростання – нових технологій, якості освіти, знань, ефективності ринку праці та фінансового ринку. Різновидом природних є рекреаційні ресурси, використання яких здійснюється у профілактичній і реабілітаційній медицині та косметології. Україна, яка, за даними Доповіді про глобальну конкурентоспроможність 2014-2015 (The Global Competitiveness Report) на світовому економічному форумі у Давосі посіла 76-е місце серед 144 країн, потребує покращення цього показника [3].

Насправді це можливо, якщо Україна з-поміж інших стратегій обере стратегію формування міжнародної мобільності медичних послуг та освоєння власної ніші на світовому ринку. Він розвивається дуже динамічно завдяки високій рентабельності: витрати на створення одного робочого місця в інфраструктурі туризму в рази менші, ніж у промисловості. Згідно з доповіддю, що опублікована Transparency Market Research, обсяг світового ринку медичного туризму дорівнював у 2012 р. 10,5 млрд дол. і, за прогнозами, сягатиме у 2019 р. 32, 5 млрд дол; упродовж 2013-2019 рр. він зросте на 17,9 % [1]. Вибух такого специфічного туризму характерний для країн азійського регіону – ОАЕ, Китаю, Індонезії, Таїланду, Індії, Шрі-Ланки, Мальдівських

островів, Малайзії, Філіппін, Сінгапуру, В'єтнаму. Вони запропонували конкурентні переваги (гідна якість за невисокими цінами, невеликі черги або їх відсутність). Економія середніх витрат (на одній процедурі), у порівнянні з рідними країнами становить для пацієнтів від 30 до 90 %, включаючи витрати на перельоти [1]. Між країнами існує висока конкуренція, яка сприяє зменшенню цін на медичні послуги.

За приклад зміни підходів до охорони здоров'я можна взяти Сінгапур, де, починаючи з 2000 років, головним об'єктом державних і приватних інвестицій є біотехнології та медицина (особливо її інфраструктура), залучення спеціалістів зі всього світу, створення дружньої атмосфери для творчої наукової праці, перетворення біомедицини на точку зростання сучасного світового рівня. Як результат, за даними агентства Bloomberg, в світовому рейтингу охорони здоров'я в 2014 р. (з-поміж 51 країни з населенням не менше 5 млн людей, ВВП на душу населення не менше 5 тис. дол і тривалістю життя не менше 70 років) Сінгапур посідає перше місце [2]. Привертає також увагу Малайзія, яка посідає 27 місце. Очікується зростання на 25 % обсягу міжнародних медичних послуг цієї країни у період 2013-2019 років [1].

Україна володіє унікальним медичним і бальнеологічно-природним потенціалом у Азово-чорноморському, Дніпровсько-Дністровському, Карпатському рекреаційних регіонах. Перший багатий лікувальними грязями, другий – мінеральними і радоновими водами, в третьому виявлено близько 800 джерел мінеральної води, половина яких знаходиться в Закарпатті. Туристичний потенціал Карпатського регіону посилюється тим, що він розташований на перехресті шляхів, що з'єднують Західну і Східну Європу і багатий, до того ж, на історико-культурні пам'ятки. Карпатські мінеральні лужно-вуглекислі води «Поляна Квасова», «Поляна Купель» та «Лужанська» відомі в Україні та за її межами, їх заслужено вважають цілющими та унікальними. Не менш чудовими є лікувальні грязі. Наприклад, грязь у Бердянському лимані має широкий діапазон дії і застосовується при лікуванні кістково-м'язових хвороб, захворювань органів травлення та сечовивідних шляхів, а також в стоматології. Вона нормалізує функціональний стан центральної і вегетативної нервової системи, обмінні процеси в організмі.

Певні конкурентні переваги мають стоматологічні послуги українських лікарів, тому що ціни на них навіть у передвоєнному 2013 р. були удвічі-утричі нижчі за середньоєвропейські. Різка девальвація гривні у 2014 р. зробила експорт вітчизняних стоматологічних послуг ще вигіднішою справою, особливо у прикордонних регіонах. Значний ціновий розрив існує у кардіохірургії, репродуктивній та відновній медицині, онкології. До того ж, багато зарубіжних пацієнтів з різних причин не мають медичної страховки у країні проживання.

Проте якість наданих послуг, як свідчить харківська медицина, часто переважає; кваліфікація лікарів набагато краща, ніж, наприклад, у країнах третього світу.

Отже, сучасні реформи та просування нашої економіки до провідного рівня означає виявлення і динамічний розвиток конкурентоспроможного сегменту вітчизняного ринку медичних послуг, його стале позиціонування на глобальному ринку і перетворення на точку зростання національної економіки. Переважно це стосується розвитку рекреаційних зон, а також реабілітаційного туризму, стоматологічних і косметологічних послуг, у перспективі – трансплантації органів і кісткового мозку, тобто усіх проєктів, що приваблюють пацієнтів з інших країн. Досягнення цієї бізнес-мети сприятиме водночас суттєвому поліпшенню охорони здоров'я загалом і відповідно здоров'я громадян України, яке, своєю чергою, теж є чинником конкуренції (поряд з якістю інститутів, інфраструктури, освіти та ін.).

ЛІТЕРАТУРА

1. Medical tourism market to reach \$32.5 bn globally in 2019: Report Biospectrum Updated on 3 October 2013 – [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.biospectrumasia.com/biospectrum/news/197399/medical-tourism-market-reach-usd325-bn-globally-2019-report#.U1VjqNLxpt6>.
2. Most effective health care 2014 – [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bloomberg.com/visual-data/best-and-worst/most-efficient-health-care-2014-countries>.
3. The Global Competitiveness Report 2014 - 2015 – [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2014-2015>.